

Aan: Gemeenteraden Noord- en Midden Limburg, Provinciale staten, Algemeen Bestuur Waterschap Limburg, Stakeholders

Betreft: opbrengst consultatieronde 'Uitgangspuntennotitie Regionale Energie Strategie Noord- en Midden Limburg'.

Datum: 29 januari 2020

Geachte heren en dames,

Inleiding

Energietransitie is een beweging van fossiele energie naar een duurzamer energiesysteem. Dat heeft gevolgen voor techniek, ruimte, bestuur en de onderlinge samenwerking. De Regionale Energie Strategie (RES) biedt de 1^e aanzet voor die energietransitie die tot 2050 zal gaan plaatsvinden. De energietransitie is veelomvattend; de RES staat aan de lat voor grootschalige opwek van duurzame energie, energiebesparing in de gebouwde omgeving, de regionale verdeling van beschikbare warmtebronnen, en de infrastructuur.

De focus ligt nu nog veelal op de techniek; om te komen tot realisatie zijn sociale innovaties als het gaat om participatie, vormgeven van lokaal eigenaarschap en een andere manier van samenwerken tussen overheden onderling, inwoners en bedrijven net zo belangrijk. De consultatieronde van de uitgangspuntennotitie helpt ons bij het uitwerken van een concept RES maar vooral ook bij het uitwerken van de RES 1.0. Deze documenten worden opgesteld met de kennis van nu. Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. Dat betekent dat de RES in een cyclus van minimaal 2 jaar geactualiseerd en opnieuw vastgesteld dient te worden met daarin verwerkt de technische én sociale innovaties van dat moment.

Consultatieronde

De concept-uitgangspuntennotitie was bedoeld om het gesprek aan te gaan met alle betrokkenen van de RES NML. Er zijn bijeenkomsten geweest met de gemeenteraden van alle 15 gemeenten, Provinciale Staten, het algemeen bestuur van het Waterschap en regionale belanghebbenden. De presentatie van de concept uitgangspunten hebben overal geleid tot een levendige discussie, vragen en opmerkingen en schriftelijke reacties. Het blijkt dat het Nationaal Klimaatakkoord en de regionale uitwerking in de RES erg tot de verbeelding spreken.

Wij constateren dat er met name reacties zijn binnen gekomen over het vervolg proces en niet zozeer over de inhoud van de uitgangspuntennotitie. Deze worden meegenomen in de concept RES en in de RES 1.0. Zoals eerder is aangegeven volgt er geen reactie op alle individuele opmerkingen in deze brief. Op hoofdlijnen wordt hieronder ingegaan op de ontvangen reacties. De komende periode gaan we met u en andere betrokkenen nog veelvuldig het gesprek aan over de verdere uitwerkingen.

Hoofdpijnen consultatieronde

Opgave RES

Zoals eerder is aangegeven richt de RES zich op grootschalige opwek met zon en wind, energiebesparing in de gebouwde omgeving, de regionale verdeling van beschikbare warmtebronnen en de infrastructuur die daar bij hoort. Dit volgt rechtstreeks uit het Klimaatakkoord. Het niet verplichte onderdeel energiebesparing, inclusief kleinschalige opwek op daken is daaraan toegevoegd. Wij zijn ons ervan bewust dat de energietransitie verder gaat dan deze opgave. Dat blijkt ook uit uw reacties die vragen naar een verbreding op het gebied van mobiliteit, circulaire economie, landbouw, energieopslag, innovaties enz. Deze spelen allemaal een rol in de energietransitie. Via de landelijke klimaattafels Industrie, Mobiliteit en Landbouw en Ruimtegebruik is daar al aandacht voor. Dat geldt ook voor alle mogelijke innovaties die in RES 1.0 maar vooral in de periode daarna zullen spelen.

Communicatie en Participatie

De meeste opmerkingen zijn gemaakt over het onderdeel communicatie en participatie en dan vooral de sociale aspecten zoals participatie, bewustwording, energiearmoede, collectieve voorzieningen en lokaal eigenaarschap. Dat is volledig terecht. In de inleiding hebben we aangegeven dat de energietransitie meer is dan een technische oplossing. Vanuit een 'klassieke' benadering ligt de focus in 1^e instantie op hoe bereiken we via de kortste weg ons doel. Het is nog een zoektocht hoe de sociale aspecten en ook tijdige participatie van betrokkenen daarin vorm kunnen krijgen. In de RES 1.0 wordt dit verder uitgewerkt.

Ook over het begrip 'Lokaal Eigenaarschap' zijn opmerkingen gemaakt. Dit is een nieuw begrip dat in het Klimaatakkoord geïntroduceerd is zonder dat er een heldere definitie bij gegeven is. In de concept RES wordt dit verder uitgewerkt. Tevens wordt ook nog het nodige onderzoek gedaan naar onder andere: de rol van de energiecoöperaties, de rol van de overheden middels een regionaal energiebedrijf, een revolverend fonds en zelf investeren in energievoorzieningen. Samen met alle betrokkenen moeten we zelf een goede invulling geven aan dit lokaal eigenaarschap.

Energiebesparing

RES NML heeft ervoor gekozen om energiebesparing een integraal onderdeel te laten uitmaken van de RES. Het gaat daarbij niet alleen om energiebesparing in de gebouwde omgeving maar ook energiebesparing bij bedrijven. Niet voor de grote industrie waar in de landelijke klimaattafel afspraken worden gemaakt maar de kleinere veelal MKB bedrijven. Het grootste energieverbruik in onze regio zit bij deze sector.

Kleinschalige opwek op daken wordt ook meegenomen onder energiebesparing. De doelstelling is om alle geschikte daken te voorzien van zonnepanelen.

De gerealiseerde besparing mag echter niet worden afgetrokken van de landelijke doelstelling voor de realisatie van 35 TWh opwekking van elektriciteit op land. In het Klimaatakkoord is al rekening gehouden met besparing.

Grootschalige opwek

Als het gaat om de realisatie van de grootschalige opwek van duurzame energie blijkt uit de reacties dat er vooral behoefte is aan maatwerk. Er zijn grote ruimtelijke verschillen tussen de landelijke en de stedelijke gemeenten die ook weer van invloed zijn op de democratische processen, maatschappelijk draagvlak en financiële participatie.

De vraag en aanbod van energie zal gemonitord worden. Dat kan mogelijk leiden tot een bijstelling van de prognoses en daarmee tot een aanpassing van de doelstelling in de periode na de RES 1.0.

Warmte

De inzet van biomassa staat nog volop ter discussie. De potentie van biomassa als warmtebron wordt in beeld gebracht. Dat geldt ook voor andere mogelijke regionale warmtebronnen. Het Waterschap onderzoekt de mogelijkheden voor aquathermie.

Alle gemeenten moeten zelf vóór 1 januari 2022 een Transitievisie Warmte opstellen en beslissen zelf welke gemeentelijke bronnen ze daarbij willen inzetten. Dat geldt ook voor de wijze waarop ze de gebouwen in hun gemeente aardgasvrij willen gaan maken.

Toegevoegde uitgangspunten

Naar aanleiding van uw reacties hebben wij de uitgangspunten notitie RES NML aangepast met de volgende drie uitgangspunten.

- Sociale aspecten zijn van essentieel belang voor de energietransitie. In de uitwerking van de RES wordt dan ook verder invulling gegeven aan de begrippen participatie, bewustwording, energiearmoede, collectieve voorzieningen en lokaal eigenaarschap.
- Er is voortdurend aandacht voor innovaties en alternatieve energie- en opslagsystemen; die worden bij iedere actualisatie van de RES meegenomen.
- Voor de realisatie van grootschalige opwek is per gemeente maatwerk mogelijk, passend binnen de kaders van de RES.

De overige opgehaalde reacties vormen belangrijke input bij de vervolgitwerking van de concept-RES en de RES 1.0.

Vervolgstappen

De definitieve uitgangspuntennotitie RES NML treft u bijgevoegd aan. Deze wordt ter vaststelling aangeboden aan alle 15 gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het Waterschap. Ondertussen wordt er al hard gewerkt aan een concept RES die vóór 1 juni 2020 moet worden ingediend bij het Rijk. Nog niet alle uitgangspunten en opmerkingen krijgen een plaats in de concept RES. We hebben tot 1 maart 2021 de tijd om de concept RES te bespreken en deze te verwerken in de RES 1.0. De netbeheerder Enexis speelt een grote rol in de uitwerking bij het doorrekenen van verschillende scenario's en het effect op de energie infrastructuur en de maatschappelijke kosten. Daarnaast stemmen wij ook af met onze belanghebbenden op regionaal en lokaal niveau en maken wij gebruik van de diverse kennispartners in de regio.

Namens het BO RES NML,

Thijs Kuipers,
Voorzitter